

CHỦ ĐỀ 3. ÔN TẬP VĂN BẢN NGHỊ LUẬN, VĂN BẢN THÔNG TIN
MÔN: NGỮ VĂN – KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG - LỚP 7

BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

A. Lý thuyết

1. Lý thuyết văn bản nghị luận, văn bản thông tin

Yếu tố	Văn bản nghị luận	Văn bản thông tin
Khái niệm	Là loại văn bản chủ yếu dùng để thuyết phục người đọc (người nghe) về một vấn đề	Là văn bản chủ yếu dùng để cung cấp thông tin về các hiện tượng tự nhiên, thuật lại các sự kiện, giới thiệu các danh lam thắng cảnh, hướng dẫn các quy trình thực hiện một công việc nào đó.
Đặc điểm	Người nói, người viết nêu lên được ý kiến (quan điểm), của mình, sau đó dùng lí lẽ và các bằng chứng cụ thể làm sáng tỏ ý kiến ấy	Thường có các yếu tố: nhan đề (một số văn bản có sa-pô dưới nhan đề), đề mục (tên gọi của các phần), đoạn văn, tranh ảnh

2. Khái quát nội dung chính của các văn bản

Văn bản	Tác giả	Xuất xứ	Nội dung chính	Giá trị nghệ thuật
<i>Bài thơ "Đường núi" của Nguyễn Đình Thi</i>	Vũ Quần Phương (1940)	Trích Thơ hay có lời bình 100 bài, Văn Long tuyển chọn	Bài bình thơ của Vũ Quần Phương giúp người đọc tiếp nhận bài thơ <i>Đường núi</i> ở nhiều khía cạnh hơn, cảm nhận của tác giả thực sự sâu sắc và đủ đầy về những khía cạnh dù nhỏ nhất của bài thơ.	- Cách triển khai ý kiến, lí lẽ mạch lạc, rõ ràng - Ngôn từ bình dị, gần gũi - Lối viết hấp dẫn, thuyết phục - Cách lựa chọn từ ngữ, hình ảnh giàu sức gợi tả, gợi cảm
<i>Thủy tiên tháng Một</i>	Thô-mát L. Phrít-man (Thomas Friedman - 20/07/1953)	Trích Nóng, Phẳng, Chật (2008) nói về những thách thức lớn nhất mà hiện nay nước Mỹ đang đối mặt: khủng	Văn bản đã cung cấp cho chúng ta thông tin một cách đầy đủ, khoa học, chính xác về thực trạng thiên nhiên trên toàn Trái Đất. Qua văn bản chúng ta thấy rõ được vấn đề cấp bách trong việc	- Câu văn ngắn gọn, súc tích. - Lập luận chặt chẽ, thông tin xác thực, khoa học.

		hoảng môi trường toàn cầu và việc đánh mất vị thế của một quốc gia dẫn đầu.	cải thiện xu hướng cực đoan của thời tiết	
<i>Lễ rửa làng của người Lô Lô</i>	Thùy Dung	Theo Thùy Dung, tạp chí <i>Di sản</i> , tháng 12/2019	Văn bản đã cung cấp cho người đọc thông tin đầy đủ, rõ ràng về phong tục rửa làng của người Lô Lô để thấy được nét đẹp về văn hóa và tinh thần của người dân nơi đây.	- Lời văn nhẹ nhàng, giàu hình ảnh. - Câu văn ngắn gọn, đơn giản nhưng giàu sức gợi, cuốn hút người đọc.
<i>Bản tin về hoa anh đào</i>	Nguyễn Vĩnh Nguyên	Theo Nguyễn Vĩnh Nguyên, <i>Với Đà Lạt ai cũng là lữ khách</i> , NXB Trẻ, Thành phố Hồ Chí Minh, 2015, tr. 29-31	Tác phẩm đã cho người đọc thấy được tình yêu lớn lao của tác giả đối với hoa đào Đà Lạt. Qua bài viết, người đọc cảm nhận được vẻ đẹp, hồn cốt của hoa đào mà nâng niu, trân trọng sắc đẹp của tự nhiên hơn	- Lời văn nhẹ nhàng, tinh tế, tình cảm, giàu hình ảnh. - Dẫn chứng, liên hệ phong phú cuốn hút người đọc - Câu văn giàu cảm xúc, lột tả được hết diễn biến tâm lí của tác giả.

B. Bài tập

Câu 1. Đọc văn bản *Bài thơ "Đường núi" của Nguyễn Đình Thi* và trả lời các câu hỏi:

- Trong đoạn trích, tác giả đã miêu tả khung cảnh chiều rừng bằng những hình ảnh nào?
- Hai câu thơ nào trong đoạn trích có độ dài 6 chữ và được xem là “làm áo lòng tác giả nhất”?
- Theo văn bản, vì sao tác giả không cần nói thẳng ra cảm xúc mà người đọc vẫn cảm nhận được “sự say đắm” trong bài thơ?
- Em hiểu thế nào về nhận xét: “Cảnh trong bài thơ này chỉ được vẽ trong vài nét có tính cách gợi hơn là tả”?
- Dựa vào đoạn văn, em hãy viết một câu văn thể hiện cảm xúc của em trước cảnh chiều vùng cao được miêu tả trong bài thơ.

Câu 2. Đọc văn bản *Thủy tiên tháng Một* và trả lời các câu hỏi:

- Văn bản “Thủy tiên tháng Một” đề cập đến hiện tượng nào của Trái Đất?
- Theo văn bản, loài hoa nào nở sớm bất thường khiến tác giả liên tưởng đến truyện khoa học viễn tưởng?
- Vì sao “sự nóng lên của Trái Đất” chưa mô tả đầy đủ mối đe dọa của biến đổi khí hậu?

- d. Theo văn bản, tại sao Trái Đất lại đồng thời xảy ra cả hiện tượng hạn hán lẫn mưa lớn?
- e. Từ những gì văn bản đã nêu, em hãy nêu một việc làm cụ thể mà em có thể thực hiện hằng ngày để góp phần bảo vệ môi trường trước biến đổi khí hậu.

Câu 3. Đọc văn bản *Lễ rửa làng của người Lô Lô* và trả lời các câu hỏi:

- a. Lễ rửa làng của người Lô Lô được tổ chức theo chu kỳ bao nhiêu năm một lần?
- b. Người Lô Lô chuẩn bị những lễ vật gì cho lễ rửa làng?
- c. Vì sao người Lô Lô lại tổ chức lễ rửa làng?
- d. Em hãy nêu một chi tiết thể hiện tính cộng đồng trong lễ rửa làng của người Lô Lô.
- e. Theo em, lễ rửa làng của người Lô Lô góp phần như thế nào vào việc giữ gìn bản sắc văn hoá dân tộc?

Câu 4. Đọc văn bản *Bản tin về hoa anh đào* và trả lời các câu hỏi:

- a. Anh bạn của tác giả làm nghề gì và sống ở đâu?
- b. Vì sao tác giả cho rằng bản tin về hoa anh đào rất ý nghĩa?
- c. Tác giả đã liên tưởng anh bạn nhà báo với nhân vật nào trong văn học? Điều đó có ý nghĩa gì?
- d. Em có đồng tình với quan điểm của tác giả rằng báo chí nên viết cả về hoa cỏ, thiên nhiên không? Vì sao?
- e. Nếu em là người viết bản tin về hoa ở nơi em sống, em sẽ viết về loài hoa nào? Hãy nêu lý do và ý tưởng ngắn gọn.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

Câu 1:**Phương pháp:**

Đọc kĩ văn bản

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Những hình ảnh như "vạt ruộng vàng", "lúa ngả", "áo chàm bay múa", "tiếng hát trên nương", "bờ tre đang reo ánh lửa", "mái nhà sàn tỏa khói xanh"...
- b. *"Bờ tre đang reo ánh lửa"* và *"Mái nhà sàn tỏa khói xanh"*
- c. Vì cảm xúc được thể hiện qua âm điệu câu thơ, qua những hình ảnh thiên nhiên đầy chất thơ, khiến người đọc cảm nhận được tình cảm say mê của tác giả mà không cần lời nói trực tiếp.
- d. Ý kiến cho rằng bài thơ không miêu tả chi tiết mà chỉ phác họa vài hình ảnh tiêu biểu, nhưng vẫn gợi được khung cảnh và cảm xúc sâu sắc trong lòng người đọc.
- e. Học sinh có thể viết một câu như: "Cảnh chiều vùng cao hiện lên thật bình yên và thơ mộng, khiến em cảm thấy yêu thêm vẻ đẹp giản dị của quê hương đất nước."

Câu 2:**Phương pháp:**

Đọc kĩ văn bản

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Hiện tượng biến đổi khí hậu, trong đó nhấn mạnh sự bất thường của thời tiết do Trái Đất nóng lên.
- b. Hoa thủy tiên vàng.
- c. Vì cụm từ này nghe có vẻ nhẹ nhàng, trong khi thực tế khí hậu đang rối loạn nghiêm trọng, gây ra hàng loạt hiện tượng thời tiết cực đoan như mưa lớn, bão, hạn hán, tuyết rơi bất thường,... gây ảnh hưởng tiêu cực đến đời sống con người.
- d. Do nhiệt độ tăng khiến đất bốc hơi nhanh hơn (nơi khô càng khô hơn), đồng thời tăng tốc độ bay hơi nước (nơi ẩm càng ẩm hơn), dẫn tới mưa nhiều, lũ lụt ở nơi này và hạn hán kéo dài ở nơi khác.
- e. Học sinh có thể trả lời: tiết kiệm điện, trồng cây, hạn chế sử dụng túi ni-lông, đi xe đạp thay vì xe máy, tắt thiết bị khi không sử dụng,...

Câu 3:**Phương pháp:**

Đọc kĩ văn bản

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Theo chu kỳ ba năm một lần, vào tháng 5 hoặc tháng 6 âm lịch.

b.

- Trước lễ: thè hương, chén nước, giấy trức và con gà trống.

- Trong lễ: hai con dê, một con gà trống trắng, rượu ngô, hạt ngô, cỏ, kiếm gỗ, kiếm sắt, ba cành lau, ba cành đào, ba cành mận, miếng vải đỏ, đôi sừng trâu và cây tre to có hình nhân giấy.

c. Vì họ tin rằng cần “làm sạch”, “tẩy rửa” không gian sống để xua đuổi tà ma, bụi bặm, rủi ro, từ đó cầu mong cuộc sống bình an, ấm no và thuận lợi.

d. Cả làng cùng họp bàn chọn ngày, phân công chuẩn bị lễ vật; đoàn người gồm thầy cúng và các nam giới đi khắp làng làm lễ; mọi người cùng ăn uống, vui chơi sau lễ.

e. Lễ rửa làng thể hiện tín ngưỡng độc đáo, gắn với đời sống tinh thần, giúp cộng đồng gắn bó, đoàn kết.

Nghi lễ đặc sắc, trang phục truyền thống và các tập tục trong lễ là biểu hiện sinh động của bản sắc văn hoá dân tộc thiểu số, cần được gìn giữ và phát huy.

Câu 4:

Phương pháp:

Đọc kĩ văn bản

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

a. Anh là ký giả (nhà báo) và sống ở Đà Lạt.

b. Vì bản tin thể hiện một tư duy báo chí tinh tế, khác biệt, coi trọng vẻ đẹp thiên nhiên – điều tưởng chừng nhỏ bé nhưng mang giá trị tinh thần lớn lao, góp phần thanh lọc tâm hồn con người và nâng niu cái đẹp một cách tự nhiên, nghệ thuật.

c. Tác giả liên tưởng anh bạn với hoàng tử bé trong truyện “*Hoàng tử bé*” của Antoine de Saint-Exupéry.

→ Điều này cho thấy anh nhà báo có tâm hồn nhạy cảm, biết rung động trước cái đẹp, và rất trân trọng, nâng niu trong việc truyền tải vẻ đẹp hoa cỏ đến mọi người.

d. Em đồng tình, vì hoa cỏ và thiên nhiên cũng là một phần của cuộc sống, mang lại vẻ đẹp và cảm xúc tích cực cho con người. Việc báo chí phản ánh điều đó giúp con người sống chậm lại, yêu thiên nhiên hơn và cảm thấy cuộc sống nhẹ nhàng, ý nghĩa hơn.

e. Em sẽ viết về hoa sữa ở Hà Nội vì nó gắn liền với mùa thu và mang lại nhiều kỷ niệm cho học sinh, sinh viên. Bản tin sẽ kể về thời điểm hoa nở, những con phố có hoa sữa và cảm xúc của người dân khi hít thở hương hoa ấy mỗi năm.